

Õiguskantsleri Kantselei

Teie 02.01.2022 nr

Meie 14.01.2022 nr 14-5/220017/2200277

Avalike ürituste ajalised piirangud

Lugupeetud avaldaja

Pöördusite õiguskantsleri poole murega, et Vabariigi Valitsuse kehtestatud piirangutest lähtudes olete pidanud oluliselt kitsendama oma ettevõtte tegevust, sest Teie ettevõtte korraldab avalikke meelelahutusüritusi. Piirangud on pannud Teid majanduslikult raskesse olukorda.

Mõistan Teie muret. Nakkuse leviku tõkestamine on kindlasti vajalik ning haiglate ülekoormuse vähendamine on piirangu legitiimne eesmärk. Eesmärgini jõudmiseks tuleb aga valida abinõud, mis aitavad ja on proportsionaalsed. [Eesti Vabariigi põhiseaduse](#) (PS) kohaselt peab iga piirang nii eraldivõetult kui ka osana piirangute kogumist olema loogiliselt põhjendatud ja vältimatult vajalik.

Kellaajaline piirang, millega keelatakse kella 23.00–06.00 avalikus siseruumis ürituste korraldamine, ei ole vältimatult vajalik meede nakkuse leviku pidurdamiseks, et tagada haiglate töövõime.

Korralduse õiguspärasuse hindamine, vajadusel esialgse õiguskaitse kohaldamine ja kahju hüvitamise otsustamine kuulub aga halduskohtu pädevusse. Õiguskantsler ei saa kontrollida korralduse õiguspärasust.

Halduskohtusse pöördumist ei saa siiski pidada ilmselgelt perspektiivituks olukorras, kus haiglaravi vajadus ei ole märkimisväärselt suurenenud ning põhjendused, miks kellaajalised piirangud endiselt kehtivad, ei ole enam piisavad ega asjakohased (Vabariigi Valitsuse [23.08.2021 korralduses nr 305 „COVID-19 haiguse leviku tõkestamiseks vajalikud meetmed ja piirangud“](#) punktid 8² ja 10). Korralduse seletuskirjas esitatud põhjendustest ei selgu, kuidas just kellaajaline piirang mainitud eesmärgi täitmisele kaasa aitab. Vabariigi Valitsus on lähtunud eeldusest, et hilisel ajal on nakkusrisk suurem, kuid ei ole arvesse võtnud seda, et nakkusrisk sõltub tegelikult siiski muudest, kellaajast olenematutest asjaoludest: näiteks koos viibivate inimeste vastuvõtlikkusest nakkusele, inimestevahelise kokkupuute viisist, kestusest ja keskkonnast.

Piirangute jätkuv kehtestamine üksikakti ehk üldkorraldusega vajab eraldi põhjendamist. Õigusi ja kohustusi kehtestava akti vorm ei ole sugugi formaalne küsimus. Just sellest (vormi)valikust sõltub, kas ja kui tõhus on piirangutest mõjutatud isikute õiguskaitse ja kui ettenähtavad on kehtestatud piirangud. Praegu kehtivate piirangute puhul ei ole enam näha veenvaid põhjendusi, miks need piirangud kehtestatakse endiselt üksnes üldkorraldusega.

Vabariigi Valitsus ei ole selgitanud, miks pole võimalik kontaktide vähendamise eesmärki saavutada teiste, ettevõtjaid vähem koormavate meetmetega (ruumi täitumuse piirang, inimeste suurem hajutatud) või miks ei vähenda piisavalt nakkuse levikuriske just vahemikus 23.00–06.00 covid-tõendi kontrollimise nõue. Puuduvad mõjuhinnangud selle kohta, milline on kellaajaliste piirangute majanduslik mõju ettevõtjatele valdkonniti ja tervikuna.

Mõistagi on piirangute mõju edasiulatuv ning ka tagantjärele hindamine on keerukas ja töömahukas protsess. Seda enam, et konkreetse piirangu mõju tuleb alati hinnata üldisi kehtestatud piiranguid ja muid asjakohaseid mõjureid (ühiskonna käitumine, uue viirusvariandi levikudünaamika ja tagajärjed jms) arvestades. Siiski peavad ka teadusliku ebakindluse olukorras kehtestatud piirangud olema eesmärgipärased ja ajakohased ega tohi olla ülemäärased. Kahjuks kõnealune kellaajaline piirang nendele tingimustele pigem ei vasta.

Üldkorraldus ei ole sobiv piirangute jätkuvaks kehtestamiseks

1. Kehtivad piirangud on kehtestatud Vabariigi Valitsuse 23.08.2021 korraldusega nr 305 „[COVID-19 haiguse leviku tõkestamiseks vajalikud meetmed ja piirangud](#)“. See on üldkorraldus ([haldusmenetluse seaduse](#) § 51 lõige 2), mis oma olemuselt on haldusakt. Korralduse kehtestamise alus on sõltuvalt piirangu sisust [nakkushaiguste ennetamise ja tõrje seaduse](#) (NETS) § 28 lõikes 2 ning lõigetes 5, 6 ja 8 sätestatu. Õiguskantsler saab vaidlustada üksnes õigustloovaid akte ehk seadusi ja määrusi. Haldusakti ei saa õiguskantsler vaidlustada.

2. Vabariigi Valitsuse korralduste, mis kehtestavad Covid-19 haiguse leviku tõkestamiseks vajalikke meetmeid ja piiranguid, õiguslikku olemust on õiguskantsler ka varem [selgitanud](#). Nimelt on Covid-19 leviku olukorras näha, et sellised piirangud ei kehti vaid lühiajaliselt, sest kujunenud teadusliku konsensuse kohaselt jääb Covid-19 püsivalt ringlusse¹. Piiranguid kehtestavad sätted on mõeldud määratlemata isikute ringile ja määratlemata hulga juhtumite lahendamiseks. Seda arvestades jääb nüüd kohtu otsustada, kas piirangud on piisavalt konkreetsed, et pidada vastavaid Vabariigi Valitsuse korraldusi üldkorraldusteks või oleks need tulnud kehtestada seaduse või määrusega.

Riigikohus selgitas hiljutises lahendis, et tuleb ka arvestada, et haldusaktiga kehtestatud üldkohustuslikke vaktsineerimise nõudeid pole lubatud hoida kehtimas lõpmatult kaua. Üksikjuhtumi reguleerimine HMS § 51 tähenduses eeldab, et juhtum on piiritletud, ennekõike ruumiliselt, ajaliselt, isikuliselt või esemeliselt (RKHKo [25.11.2021 nr 3-21-2241](#), punkt 23).

3. Kokkuvõtvalt võib öelda, et piirangute jätkuv kehtestamine üksikakti ehk üldkorraldusega üldakti asemel vajab veel kord põhjendamist. Praegu kehtivate piirangute puhul selliseid põhjendusi ei ole, mistõttu on kaheldav, kas piirangute kehtestamiseks on valitud õige vorm ja kas see on kooskõlas põhiseaduse §-dega 11 ja 14 (vt ka TlnRnKm [09.11.2021 nr 3-21-2245](#), punktid 13 ja 14).

Kehtestatud piirangute põhjendamine

4. [Haldusmenetluse seaduse](#) § 56 lõike 1 järgi peab kirjalik haldusakt olema kirjalikult põhjendatud. Haldusakti põhjendus esitatakse haldusaktis või menetlusosalisele kättesaadavas dokumendis, millele on haldusaktis viidatud. Haldusakti põhjenduses tuleb märkida haldusakti

¹ Vt nt www.nature.com/articles/d41586-021-00396-2; www.science.org/doi/10.1126/science.abe6522.

andmise faktiline ja õiguslik alus (lõige 2). Kaalutlusõiguse alusel antud haldusakti põhjenduses tuleb märkida kaalutlused, millest haldusorgan on haldusakti andmisel lähtunud (lõige 3).

Seega peavad kõnealuses korralduses või sellega seotud dokumendis olema selgitused, miks on otsustatud selles kehtestatud piirangu kasuks. Kuivõrd korraldus on antud kaalutlusõigust kasutades, tuleb selles ka avada, mis andmete alusel otsused tehti ning miks on jõutud just sellise piiranguni, mis korraldusega kehtestati.

5. Alates [01.11.2021 kehtib piirang](#) (korralduse [nr 305](#) muutmise korraldus [nr 373](#)), et avalikus siseruumis ürituste korraldamise eest vastutav isik peab tagama, et inimesed ei viibi avalikus siseruumis ajavahemikus 23.00–06.00 ([korraldus nr 305 terviktekstina](#) punktid 8² ja 10). Kellaajaline piirang on kehtestatud NETS § 28 lõike 5 alusel ühetaoliselt kõikidele tegevustele ja teenustele.

[Vabariigi Valitsuse 16. detsembri 2021 korraldusega nr 445](#) peatati ajutiselt kõnealune kellaajaline piirang. Erand kehtis 31. detsembri 2021. a kella 23st kuni 2. jaanuari 2022. a kella 6-ni.

6. Kellaajalised tegutsemispiirangud piiravad eelkõige põhiseaduse §-s 31 sätestatud ettevõtlusvabadust. Ettevõtlusvabadust piirab iga abinõu, mis takistab, kahjustab või kõrvaldab mõne ettevõtlusega seotud tegevuse (vt RKPJKo [28.04.2000, nr 3-4-1-6-00](#)).

Ettevõtlusvabaduse piirangud ei tohi aga kahjustada seadusega kaitstud huvi või õigust rohkem, kui see on piirangu legitiimse eesmärgiga põhjendatud. Kasutatud vahendid peavad olema proportsionaalsed soovitud eesmärgiga (PS § 11).

Seega peab korraldusest selguma üksikasjalik põhjendus, miks on piirang kehtestatud, ning piirang ise peab olema eesmärgi saavutamiseks vajalik, sobiv ja mõõdupärane.

Piirangu legitiimne eesmärk

7. Esmalt tuleb välja selgitada legitiimne eesmärk, mille saavutamiseks piirang on kehtestatud. Konkreetne piirang ei tohi kahjustada ettevõtlusvabadust rohkem, kui see on normi legitiimse eesmärgiga põhjendatav. PS § 31 teise lause kohaselt on ettevõtlusvabadus lihtsa seadusereservatsiooniga tagatud põhiõigus, mida võib piirata mistahes eesmärgil, mis ei ole põhiseadusega vastuolus (RKPJKo [06.04.2021, nr 5-20-12](#), punkt 56).

8. Korraldusega nr 373 kehtestatud ajaliste piirangute [seletuskirja](#) kohaselt on uued kontrollimeetmed vajalikud Eesti elanike ja siin viibijate elu ja tervise kaitseks ning statsionaarse arstiabi ja kiirabi kui elutähtsa teenuse toimepidevuse tagamiseks. Lisaks on seletuskirjas märgitud: „COVID-19 haigust põhjustava viiruse leviku tõkestamiseks ja sellega kaasnenud haiglate ülekoormuse vähendamiseks on õigustatud kohaldada piiranguid. Õigusi ja vabadusi piirates tuleb leida õiglane tasakaal piirangu eesmärgi ning piirangu ulatuse ja mõju vahel. Seejuures tuleb arvestada, milline on inimeste võimalus pikemas perspektiivis realiseerida oma teisi põhiõigusi, näiteks õigust vabalt liikuda ja tegeleda ettevõtlusega, kui Eestis ei saada COVID-19 haigust põhjustavat viirust kontrolli alla ning tervishoiuasutused ja -töötajad on ülekoormatud. Viiruse tõkestamiseks vajalikke proportsionaalseid piiranguid õigustavad eelnimetatud kaalukad eesmärgid.“

9. Eesti elanike ja siin viibijate elu ja tervise kaitse ning statsionaarse arstiabi ja kiirabi kui elutähtsa teenuse toimepidevuse tagamine on legitiimne eesmärk, mille saavutamiseks on

piirangute kehtestamine põhimõtteliselt lubatud. Õiguskantsler on ka varem [märkinud](#), et haiglate ülekoormuse vältimine ja vähendamine on piirangu legitiimne eesmärk.

Eesmärgi saavutamiseks sobivad meetmed

10. Sobivuse nõue tähendab, et valitud meede aitab eesmärgi täitmisele sisuliselt ja mingilgi määral kaasa.

11. Konkreetselt kellaajalise „piirangu eesmärk on võimaldada ettevõtetel jätkata tegutsemist, kuid vältida inimeste koondumist õhtusel ajal siseruumides ja vähendada selliste inimeste vahelisi kontakte, kes üksteisega iga päev ei suhtle“.

Korralduses on veel märgitud: „Piirang on seatud alates kella 23.00, millest tulenevalt ei ole sel olulist mõju suurele hulgale kauplustele, teenusepakkujatele ega üritustele. Samas on teatav mõju restoranidele ning suurem mõju öölokaalidele, ööklubidele, baaridele ja teistele meelelahutus- ja lõbustusasutustele, mis on ennekõike avatud õhtusel ja öisel ajal. Seejuures tuleb aga arvesse võtta, et just seda tüüpi tegevuste raames toimub hulgaliselt juhukontakte ning on keeruline tagada hajutatust. Seejuures ei ole nakatumise eelduseks otsene kontakt. Kuigi pääs sellistesse asutustesse ja üritustele on võimaldatud vaid isikutele, kes tõendavad, et on SARS-CoV-2 viiruse vastu vaktsineeritud või COVID-19 haiguse läbi põdenud, on ka neil isikutel teatav risk kõnealuse viirusega nakatuda ning kanda seda edasi mittevaktsineeritud või riskirühma kuuluvatele isikutele. Kellaajalisel piirangul on arvestatav majanduslik mõju eelkirjeldatud tegevuste korraldajatele. Samas kaalub nende tegevuse piiramise üles avalik huvi elu ja tervise kaitsele olukorras, kus tervishoiu toimepidevus on ohustatud ning isikutel puudub või on oluliselt piiratud ligipääs plaanilisele ravile.“

12. Praegu kehtivad kellaajalised piirangud kehtestati juba 01.11.2021. See tähendab, et piirangu kehtestamise põhjenduses on tuginetud kahe kuu tagasele epidemioloogilisele olukorrale. Võib nõustuda sellega, et piirangute järjepidevus on oluline, kuid sama oluline on aja jooksul hinnata, kas piirangud on sobivad ja vajalikud. Ei tohi tekkida olukorda, kus varem otsustatu põhjal kehtivad piirangud automaatselt edasi, kuigi praegu ei pruugi need enam olla vajalikud ega asjakohased.

Teadaolevalt hindab Vabariigi Valitsus kehtivaid piiranguid ja kontrollimeetmeid kahe nädala tagant, riskitase vaadatakse üle kord nädalas.

13. Tuleb arvestada, et epidemioloogiline olukord on vahepeal märkimisväärselt muutunud. Piirangu kehtestamisel kirjeldatud haigestumise ja haiglaravi prognoos ei realiseerunud ning haigestunud ja haiglaravi vajavate inimeste arv hakkas vähenema ning püsib hetkel stabiilne. Samas hakkas levima uus koroonaviiruse omikroni tüvi, millega kellaajaliste piirangute kehtestamise ajal veel arvestada ei saanud. Siiski on ennatlik järeldada, et ainuüksi uue viirustüve levik õigustab ajaliste piirangute jätkuvat kehtimist.

Olemasolev tõendus viiruse omikrontüve omaduste kohta ei ole praegu ammendav ega lõplik. Koroonaviiruse variantide seireandmed viitavad, et omikrontüvi on muutunud valdavaks nii Eestis kui ka Euroopas. Seni avaldatud teadusuuringute andmed viitavad, et viiruse omikrontüvi võib levida 2–5 korda kiiremini kui senised viiruse variandid. Samas põhjustab see üldiselt kergemaid haigussümptomeid kui viiruse deltatüvi ning haigestumisel vajavad inimesed vähem haiglaravi, sh intensiivravi. Olgugi, et haiguse vastu vaktsineeritud ja ka haigust põdenud inimestel on varasemaga võrreldes suurenenud oht viiruse omikrontüvega nakatuda, põevad nad haigust üldiselt kergemas vormis kui inimesed, kes on vaktsineerimata ja kes ei ole haigust läbi põdenud. Seega toimivad vaktsiinid jätkuvalt üsna tõhusalt ka viiruse omikrontüve põhjustatud Covid-19 raskete

vormide ja suremuse riski vähendamisel. Vaktsiini tõhususdoos vähendab vähemalt lühiajaliselt viiruse omikrontüvega nakatumise ja nakkuse leviku riski. Senine nakatumise ja haiglaravi statistika näitab, et olenemata viiruse omikrontüve põhjustatud kõrgetest nakatumise näitajatest ei ole mitmetes riikides ega ka Eestis haiglaravi vajadus kasvanud sellises proportsioonis, nagu võis nähaviiruse deltatüve puhul.²

14. Kõnealuste piirangute põhjendustes puuduvad viited uuringutele, mis aitaksid inimestel mõista, kas ja kui tõhus meede on ajalise piirangu kehtestamine kontaktide vältimiseks, mis aitaks tõkestada nakkuse levikut ja hoida omakorda haiglate töövõimet. Välja on toodud küll juhukontaktide võimalus, kuid see, mil määral mõjutab ajaline piirang nakkusriski ja seeläbi haiglate toimepidevust, on analüüsimata. Sisuliselt tugineb Vabariigi Valitsus piirangu kehtestamisel kontrollimata eeldusele, et nakkusrisk on samades tingimustes ja samade nõuete kehtimisel suurem just kella 23.00–06.00.

Analüüsitud ei ole ka seda, kas kellaajaline piirang võiks sisuliselt vastu töötada hajutatuse nõudele, kuna kindlal ajal võib ühte kohta kokku sattuda rohkem inimesi. Nakkuse leviku riskid on muu hulgas otseses põhjuslikus seoses inimestevahelise kokkupuute viisi, kestuse ja keskkonnaga. Üksnes kellaajaline piirang ei ole nende kõigi teguritega põhjuslikus seoses.

Kokkuvõtvalt ei ole üheselt selge, kuidas just kellaajaline piirang seatud eesmärgi täitmisele kaasa aitab.

Piirangu vajalikkus ja alternatiivid

15. Proportsionaalsuse testi teisel astmel tuleb hinnata, kas piirang on vajalik. Vastata tuleb küsimusele, kas eesmärki oleks võimalik saavutada mõne teise sama tõhusa, kuid ettevõtjaid vähem koormava meetmega. Kõnealusel juhul tähendab see muu hulgas seda, et enne ajaliste piirangute kehtestamist tulnuks hinnata, milline on konkreetsetes majandusvaldkonnas olukord juba varem kehtestatud piirangute tulemusel ning millist mõju avaldavad lisandunud piirangud eesmärgi saavutamisele ehk kas need vähendavad nakkuse levikut. Samuti tuleb hinnata meetme koormust ettevõtjatele.

16. Seletuskirjas pole öeldud, et oleks analüüsitud, kas ja milliste ettevõtjate jaoks on ajalise piirangu kehtestamine alternatiivide puudumisel vältimatult vajalik. On ilmne, et näiteks teatris käituvad inimesed teisiti kui ööklubis, samuti on erinev juhukontaktide hulk, millega piirangut õigustatakse.

17. Kuigi kriisi mõju ettevõtjatele on seoses ajaliste piirangutega ettenähtav, ei ole konkreetse meetme mõju seletuskirjas analüüsitud, piirdutud on vaid mõju nentimisega.

Nii on 16. detsembri 2021. a korralduse nr 445 (millega lõpetati kaheks ööpäevaks kellaajalised piirangud) seletuskirjas märgitud üldsõnaliselt: „Piirang on seatud alates kella 23.00-st, millest tulenevalt ei ole sel olulist mõju suurele hulgale kauplustele, teenusepakkujatele ega üritustele. Samas on teatav mõju restoranidele ning suurem mõju öölokaalidele, ööklubidele, baaridele ja teistele meelelahutus- ja lõbustusasutustele, mis on ennekõike avatud õhtusel ja öisel ajal.“

² Viiruse omikrontüve kohta koostatud üldised ülevaated ja raportid leiab aadressidelt [https://www.who.int/publications/m/item/enhancing-readiness-for-omicron-\(b.1.1.529\)-technical-brief-and-priority-actions-for-member-states](https://www.who.int/publications/m/item/enhancing-readiness-for-omicron-(b.1.1.529)-technical-brief-and-priority-actions-for-member-states); <https://www.ecdc.europa.eu/en/news-events/weekly-epidemiological-update-omicron-variant-concern-voc-week-2-data-13-january-2022>; <https://www.gov.uk/government/publications/investigation-of-sars-cov-2-variants-technical-briefings>.

18. Piirangu järjepideva vajalikkuse seab kahtluse alla piirangu lõpetamine kaheks ööpäevaks, mida on põhjendatud 16. detsembri korralduse nr 445 seletuskirjas järgmiselt: „Pidades silmas üleüldist ja tugevat aastavahetuse tähistamise traditsiooni, mille kohaselt toimuvad pidustused vähemalt südaööni, on käesoleval aastal alates 31. detsembri 2021. a kella 23.00-st kuni 2. jaanuari 2022. a kella 06.00-ni nimetatud piirangut keeruline täita. Tegemist on ühe olulisema püha ja pidustusega Eestis. Kuivõrd pidustused toimuvad üle Eesti ja paljudes kohtades, sh kohtades, millele rakenduvad korraldusest nr 305 tulenevad piirangud, võib tekkida olukord, kus järelevalvet ei ole võimalik efektiivselt teostada. Lisaks tuleb arvestada, et tegemist on olulise pidustusega, mille keskne sündmus on kell 24.00 aasta vahetumine, ja seega on kella 23.00 piirangu järelevalvet teostamine ka ühiskondlikult tundlik ning võib esile kutsuda rohkelt konfliktiolukordi.“

Ühest küljest on mõistetav, et aastavahetusel võib olla keeruline tagada piirangute järgimist, kuid teisalt tuleb arvestada piirangute kehtestamise ja lõpetamise legitiimsete eesmärkidega. Riigi haldussuutlikkuse või pidustuste traditsioonidega ei saa põhjendada piirangute sisu ja ranguse määramist, kui piirangud on vajalikud epidemioloogilise olukorra tõttu. Võrdlusena võib välja tuua, et 2020. aasta 31. detsembril ja 2021. aasta 1. jaanuaril siiski kehtisid piirangud, kuigi need olid teist laadi (nt piirangud sportimisel, inimeste arvu piirang), ning pole alust väita, et nende järgimise tagamine oleks olnud lihtsam (vt [Vabariigi Valitsuse 10.12.2020 korraldus nr 440; 23.12.2020 korraldus nr 462; 29.12.2020 korraldus nr 463](#)).

19. Nagu eespool rõhutatud, peab piirangute puhul lähtuma üksnes epidemioloogilisest olukorrast, et tagada haiglate töövõime. Kui võtta piirangute tühistamisel aluseks muud argumendid, pole piirangud enam eesmärgipärased.

Korralduse seletuskirjas ei ole öeldud, miks pole võimalik kontaktide vähendamise eesmärki saavutada teiste, ettevõtjaid vähem koormavate meetmetega (ruumi täitumuse piirang, inimeste suurem hajutatus). Ühtlasi ei ole korralduse seletuskirjas loogiliselt põhjendatud, miks samasugustes tingimustes ja samasuguste nakkusohutuse nõuete kehtimisel (sh Covid-tõendi kontroll) on nakkuse levikurisk suurem just kella 23.00–06.00, mis ajendab kehtestama kellaajalisi ettevõtluse piiranguid. Teisiti öeldes puuduvad selged argumendid, miks on ajalised tegutsemispiirangud vältimatult vajalikud (vt ka [õiguskantsleri 26.04.2021 seisukoht](#)).

Niisiis ei saa piirangutest mõjutatud isikutel olla selget veendumust, et kehtestatud ajalised piirangud kaaluvad üles majanduslikud ja sotsiaalsed tagajärjed, mis nende rangete piirangutega kaasnevad.

20. Proportsionaalsuse testi kolmandal astmel tuleb kaaluda põrkuvaid õigushüvesid. Hüvesid – ettevõtlusvabadus ja rahva tervise kaitse – saab hakata kaaluma alles siis, kui on kindlaks tehtud piirangute vajalikkus. Kõnealusel juhul on see tingimus korralduses kahjuks taas täitmata.

Ettevõtjate toetamine kriisimeetmetega

21. Olenemata sellest, et kriisi mõju ettevõtjatele on seoses ajaliste piirangutega ettenähtav, ei ole konkreetse meetme majanduslikku mõju seletuskirjas analüüsitud. Samuti ei ole näidatud seda, kas piirangud mõjutavad eri valdkondi (etendusasutused, ööklubid, restoranid) ühtemoodi või mõnd valdkonda oluliselt rohkem. Teadaolevalt ei ole kehtestatud ka majanduslikke meetmeid piirangute mõju leevendamiseks.

22. Toetusraha määramise üle otsustavad Vabariigi Valitsus ja ministrid, kellel on selles avar otsustusruum (RKPSJKo [22.12.2020 nr 5-20-6](#), p 19). Otsustama peab ka seda, kas piirangute

tingimustes tuleks üldse toetusi kehtestada. Õiguskantsler ei saa toetusega seotud valikutesse üldjuhul sekkuda. Sekkumine on põhjendatud siis, kui tekivad kahtlused, kas toetuse maksmise tingimused on proportsionaalsed või kas isikuid koheldakse võrdselt (vt ka [õiguskantsleri 21.05.2021 seisukoht](#)).

23. Kui ettevõtja on piirangute tõttu kandnud kahju, seda pole hüvitatud toetusmeetmetega ning see on ettevõtja hinnangul õigusvastane, on ettevõtjal võimalik pöörduda kohtusse ja nõuda õigusvastase või õiguspärase haldusaktiga tekitatud kahju hüvitamist.

Teie võimalused oma õigusi kaitsta

24. Kui leiate, et Vabariigi Valitsuse korraldusega on rikutud Teie õigusi ja Teile kahju tekitatud, võite esitada halduskohtule kaebuse korralduse tühistamiseks Teid puudutavas osas ([halduskohtumenetluse seadustiku](#) (HKMS) § 37 lg 2 p 1) ja kahju hüvitamise nõude (HKMS § 37 lg 2 p 4, [riigivastutuse seaduse](#) (RVastS) § 7).

[Riigikohus](#) on selgitanud, et üldkorralduse vaidlustamise tähtaja kulgema hakkamine oleneb sellest, millal avaldub selle mõju isiku õigustele. Kui üldkorralduse säte rikub isiku õigusi vahetult, tuleb halduskohtule esitada kaebus 30 päeva jooksul korralduse teatavakstegemisest. Kui tegemist on aga määratlemata arvu juhtumeid käsitleva sättega, mis ei mõjuta isiku õigusi selle teatavakstegemise ajal, saab isik esitada kaebuse üldkorralduse tühistamiseks 30 päeva jooksul pärast mõju ilmnemist.

Teil on võimalik esitada kaebusega ka õiguspärase haldusaktiga tekitatud kahju hüvitamise nõue (RVastS § 16). See on asjakohane eelkõige juhul, kui kohus peaks otsustama, et vaidlustatud korraldus on vaidlustatud osas õiguspärane. Selle nõude oluline eeldus on, et Teil ei ole võimalik hüvitist saada mujalt, näiteks kriisimeetmetest.

Koos kaebusega võite esitada ka esialgse õiguskaitse taotluse (HKMS § 249 jj).

25. Kohtusse pöördumise kohta leiate lisainfot [kohtute veebilehelt](#).

Loodan, et nendest selgitustest on abi.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Evelin Lopman
ettevõtluskeskkonna osakonna juhataja-õiguskantsleri nõunik
õiguskantsleri volitusel'

Karolin Soo 693 8410
karolin.soo@oiguskantsler.ee

Martin Kadai 6938419
martin.kadai@oiguskantsler.ee